

چالش‌های معاصر در نگهداری سگ

در پرتو آموزه‌های اسلامی

نگاهی نو به همزیستی انسان و سگ
حقوق و تکالیف و بررسی تطبیقی فقهی موضوع از دیدگاه فرق اسلامی

زهرا آجنگان

سرشناسه	: آجنگان، زهرا، ۱۳۷۳-
عنوان و نام پدیدآور	: چالش‌های معاصر در نگهداری سگ در پرتو آموزه‌های اسلامی: نگاهی نو به همزیستی انسان و سگ، حقوق و تکالیف و بررسی تطبیقی فقهی موضوع از دیدگاه فرق اسلامی لزرا آجنگان.
مشخصات نشر	: قبا نسیم کوثر، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۰-۸۰۳-
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: نگاهی نو به همزیستی انسان و سگ، حقوق و تکالیف و بررسی تطبیقی فقهی موضوع از دیدگاه فرق اسلامی.
موضوع	: حیوان‌ها (فقه) * (Animals Islamic Law) حیوان‌ها - احادیث Animals -- Hadiths سگ‌ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام Islam -- Dogs -- Religious aspects فقه تطبیقی * Islamic Law, Comparative
رده بندی کنگره	: ۹/۶/۱۹۸BP
رده بندی دیویی	: ۳۷۴/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۸۶۴۵۳۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

www.ketab.ir

انتشارات نسیم کوثر

قم - بلوار معلم - مجتمع ناشران - طبقه B - پلاک ۱۲
تلفن: ۳۷۷ ۳۴ ۳۷۷ ۰۲۵ / همراه: ۰۹۱۲۲۵۱۴۹۰۷

شتاسنامه:

هنوان: چالش‌های معاصر در نگهداری سگ در پرتو آموزه‌های اسلامی
مؤلف: زهرا آجنگان
ناشر: نسیم کوثر
نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۳
چاپ: کوثر
قیمت: ۲۵۰۰۰۰ تومان
تیراژ: ۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۰-۸۰۳-

فهرست مطالب

۹ کلیات
۹ الف: بیان مسأله:
فصل اول	
۱۱ مفهوم شناسی
۱۱ مبحث اول: فقه اسلامی
۱۱ گفتار اول: فقه در لغت و اصطلاح
۱۱ بند اول: فقه در لغت
۱۲ بند دوم: فقه در اصطلاح
۱۵ گفتار دوم: منابع فقه
۱۸ مبحث دوم: مذاهب اسلامی
۱۸ گفتار اول: فقه امامیه
۲۰ گفتار دوم: مذاهب فقهی اهل سنت
۲۱ بند اول: فقه مالکی
۲۲ بند دوم: فقه حنفی
۲۳ بند سوم: فقه شافعی
۲۴ بند چهارم: فقه حنبلی
۲۵ مبحث سوم: مفهوم حکم
۲۵ گفتار اول: مفهوم حکم و آثار آن
۲۶ گفتار دوم: انواع حکم
۲۷ بند اول: احکام تکلیفی
۲۸ بند دوم: احکام وضعی
۲۹ بند سوم: رابطه حکم وضعی و حکم تکلیفی
۳۰ مبحث چهارم: مفهوم کلب
۳۰ گفتار اول: کلب در لغت و اصطلاح
۳۰ بند اول: کلب در لغت
۳۱ بند دوم: کلب در اصطلاح
۳۲ گفتار دوم: واژه کلب در قرآن
۳۵ مبحث پنجم: سگ

۶ / چالش‌های معاصر در نگهداری سگ در پرتو آموزه‌های اسلامی

- ۳۵ گفتار اول: انواع سگ
- ۳۷ گفتار دوم: ویژگی‌های سگ
- ۳۸ گفتار سوم: منافع سگ
- ۳۹ گفتار چهارم: انگیزه نگهداری سگ
- ۴۰ مبحث ششم: مفهوم نجس
- ۴۰ گفتار اول: اعیان نجس

فصل دوم

- ۴۸ مبانی فقهی نجاست سگ

فصل سوم

- ۱۱۰ آسیب‌شناسی و بررسی پیامدهای سوء نگهداری سگ

فصل چهارم

- ۱۴۲ بررسی تطبیقی نگهداری سگ از دیدگاه مذاهب اهل تسنن و امامیه
- ۱۷۳ اما دلیل فقها از احادیث پیامبر (ص)

مقدمه ناشر

در دنیای امروز که رابطه انسان با حیوانات بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است، پرسش‌های بسیاری پیرامون جایگاه حیوانات در آموزه‌های دینی مطرح می‌شود. یکی از این پرسش‌ها که همواره مورد بحث و جدل بوده، موضوع نگهداری سگ در خانه و احکام فقهی مرتبط با آن است.

کتاب ارزشمند «بررسی فقهی نگهداری سگ در اسلام» نوشته سرکار خانم آجنگان، با رویکردی جامع و تحلیلی به این موضوع پرداخته است. نویسنده محترم با تسلط بر منابع فقهی و با بهره‌گیری از روش‌های تحقیق علمی، به بررسی ابعاد مختلف این مسئله از جمله مبانی فقهی نجاست سگ، پیامدهای بهداشتی و اجتماعی نگهداری سگ و مقایسه دیدگاه‌های مذاهب اسلامی پرداخته است.

این کتاب که با فهرستی جامع و منظم از مباحث تدوین شده است، برای پژوهشگران، دانشجویان، روحانیون و عموم علاقه‌مندان به مباحث فقهی و حقوقی حیوانات، منبعی غنی و قابل اعتماد خواهد بود. از جمله ویژگی‌های بارز این کتاب می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

* رویکردی جامع و چند بعدی: کتاب حاضر به صورت جامع و همه جانبه به موضوع نگهداری سگ پرداخته و ابعاد مختلف این مسئله را از جنبه‌های فقهی، حقوقی و اجتماعی مورد بررسی قرار داده است.

* بهره‌گیری از منابع معتبر: نویسنده در نگارش این کتاب از منابع معتبر فقهی و علمی استفاده کرده و به ارجاعات دقیق و مستند توجه داشته است.

* ارائه تحلیل‌های نو: نویسنده با ارائه تحلیل‌های نو و بدیع، به برخی از شبهات و پرسش‌های موجود در این زمینه پاسخ داده است.

امید است این کتاب بتواند به عنوان یک مرجع کامل و مفید در زمینه فقه حیوانات مورد استفاده قرار گیرد و به ارتقای دانش و آگاهی جامعه در این زمینه کمک کند.

مقدمه مولف

کتاب حاضر درباره بررسی فقهی نگهداری سگ در اسلام نوشته شده است. بنا به مقررات شرعی، سگ حیوانی است نجس العین یعنی با هیچ چیز قابل تطهیر نیست، در جامعه کنونی این سوال ایجاد شده است که چرا در اسلام به دوری از این حیوان که ویژه‌گی‌های خوبی دارد و مورد استفاده افراد قرار می‌گیرد، تاکید شده است و چرا امروزه همنشینی با این حیوان متأسفانه گسترش یافته است.

امروزه برخی از خانواده‌ها به خاطر علاقه اعضای خانواده به سگ این حیوان را به خانه خود راه داده و به عنوان همدم و مونس خود قرار می‌دهند که این کار برگرفته از فرهنگ غرب است زیرا در آنجا کانون خانواده سست و روابط عاطفی بین آنها بسیار کم‌رنگ است. برای جبران خلأ عاطفی به نگهداری از سگ روی آورده‌اند.

دین مبین اسلام دین جامع و کاملی است که همه جوانب زندگی انسان را در برمی‌گیرد از جمله بعدهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، روانی، پزشکی و... ، در زمینه نگهداری سگ هم حرف‌هایی برای گفتن دارد و این سخنان را از طریق روایات حضرات معصومین (ع) که دومین منبع استنباط احکام شرعی می‌باشد، بیان کرده است. همنشینی با سگ در اسلام جایز نیست و فقط در صورتی که استفاده از آن دارای منفعت عقلایی باشد مشروط بر جدایی مکان و محل نگهداری سگ جدا از افراد خانواده، این استفاده را مجاز می‌شمارد و همنشینی با سگ‌های زینتی و ولگرد را که امروزه در جامعه شیوع پیدا کرده است، حرام اعلام کرده است.

کلیات

الف: بیان مساله:

از دیرباز در بین حیوانات، سگ به عنوان حیوان باوفا شناخته شده است که انسان‌ها برای نگهداری از گله و حراست از منزل و شکار حیوانات دیگر مورد استفاده قرار می‌دادند. ولی امروزه با توجه به تغییر در روند زندگی افراد علاوه بر استفاده‌های بیان شده در مورد سگ، کاربردهای جدید دیگری مانند جستجوی مواد منفجره، مواد مخدر، کشف جنازه و نیز عملیات امداد و نجات در زلزله‌ها و بلاهای طبیعی مورد استفاده قرار می‌دهند، همچنین به عنوان حیوان خانگی در برخی منازل وجود دارد که به عنوان سرگرمی و متاسفانه بعضاً برای پر کردن نقاط ضعف و خلاء عاطفی خود انتخاب کرده‌اند که نوعی دستکاری در چرخه طبیعی مخلوقات است زیرا محصور ساختن حیوان در محیطی مغایر با محیط طبیعی او و ارتباط و انس گرفتن انسان‌ها با این حیوان که با کمال تاسف علقه و وابستگی برخی از افراد به این حیوان از علقه و وابستگی به اعضای خانواده خویش بیشتر شده است و همین موضوع باعث شده که بحث نگهداری سگ در منزل از لحاظ شرعی و پزشکی مورد توجه ویژه‌ای قرار گیرد.

بنا به جامعیتی که برای آموزه‌های دین مبین اسلام معرفی می‌شود باید گفت در دین اسلام، حمایت از حیوانات اعم از وحشی و اهلی، امری مهم شمرده شده؛ تا آنجا که در سوره‌های مختلف قرآن مانند انعام، عنکبوت و نساء، از حیوانات به

عنوان نشانه‌های قدرت و عظمت الهی یاد شده است. ضمن اینکه در مکتب اسلام، سفارش‌های اعجاب‌انگیزی درباره ترحم به جانوران شده است. از آنجا که سگ موضوع قسمتی از احکام شرعی در مباحث مختلف فقه از جمله: طهارت، نماز، حج، تجارت، صید، اطعمه و اشربه و... می‌باشد. در این کتاب سعی بر این است تا به روش توصیفی و تحلیلی موضوع حکم نگهداری سگ از منظر مذاهب مختلف اسلامی مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

در کتاب شریف قرآن حکمی در مورد حکم نجاست سگ نیامده و فقط در سه جا به آن اشاره شده؛ اما در احادیث معصومین از سگ به عنوان حیوانی شوم یاد شده که به دوری از آن توصیه شده است؛ از جمله آن که رسول خدا(ص) فرموده‌اند: «خانه‌ای که سگ در آن باشد ملانکه الهی به آن در نمی‌آیند». امام علی(ع) فرموده‌اند: «از نگهداری سگ در خانه بپرهیزید». بر این اساس اکثر مذاهب با توجه به نصوصی وارده، قائل به حرمت و نجاست آن هستند و برخی دیگر با توجه به اصل پاک بودن اشیاء و واکسیناسیون این حیوان قائل به جواز و پاک بودن آن هستند. فقهای امامیه که دیدگاه آنها مستند به احادیث است سگ را حیوانی نجس می‌دانند که قابل تذکیر نیست حتی پوست آن با دباغی نیز پاک نمی‌شود و اجزای بدون حیات بدن سگ مثل مو، ناخن، دندان و... و حتی رطوبت بدنش نجس و غیر قابل تطهیر است.

فقهای اهل سنت در مورد نجاست سگ متفق القول نیستند؛ فقهای مالکی قائل به طاهر بودن سگ هستند؛ احناف آب دهان و رطوبت سگ را نجس می‌دانند ولی در صورتی که از آن استفاده عقلایی شود، استفاده از آن را جایز می‌دانند؛ در حالی که فقهای شافعی و حنابله قائل به نجس العین بودن سگ هستند. فقهای امامیه نیز معتقدند که نگهداری سگ برای خود و معامله کردن سگ با عقودی چون بیع و اجاره جز در برخی اقسام سگ که دارای منافع حلال باشد، جایز نیست؛ اما در مورد استثناء شده از جمله: سگ شکاری، سگ نگهبان، سگ مزرعه و سگ گله جایز است؛ از طرفی امروزه سگ به عنوان حیوان لوکس در منزل بسیاری از افراد نگهداری می‌شود و ما در این کتاب تلاش داریم که بین حرمت و ممنوعیت فقهی و واقعیت موجود در جامعه مقایسه نماییم.